

Jak skončí další krize v Kosovu. Kdo ustupuje Západu, vždy prohrává

- CZ24 News | 5. července 2023

SRBSKO: Srbský prezident Aleksandar Vučić prohlásil, že v zóně SVO brzy začne další fáze ukrajinské ofenzívy. Podle něj je pro Kyjev velmi důležité demonstrovat úspěch ukrajinských ozbrojených sil před summitem NATO ve Vilnius. Kromě toho Vučić očekává i novou vlnu útoků na Srby v Kosovu.

Srbský prezident se domnívá, že ukrajinská ofenzíva se bude rozvíjet dvěma směry: směrem na Arťjomovsk a také na Energodar a Melitopol. Vůdce kosovských separatistů Albin Kurti zahájí současně „svou ofenzívu“, přičemž teror proti srbskému obyvatelstvu v Kosovu bude ještě horší než ten současný, tvrdí srbský prezident Vučić.

V Kosovu skutečně panuje permanentní krize. Sever obývaný Srby je vystaven neustálému teroru ze strany albánských ozbrojenců. Mírumilovní Srbové jsou zatýkáni, jejich organizace jsou zakazovány a prohlašovány za „teroristické“. Západ se sice pravidelně snaží vyvíjet tlak na své albánské satelity, ti však zatím nejsou ochotni přistoupit na žádný kompromis se srbským obyvatelstvem.

Situace v Kosovu se vyhroutilá poté, co separatistické úřady zakázaly vjezd na území provincie automobilům s kosovskými poznávacími značkami vydanými v Srbsku. Priština požadovala po místních srbských majitelích aut, aby svá auta přeregistrovali a namontovali na ně značky s označením RK – Republika Kosovo. Poté, co nespokojení kosovští Srbové ze strany Srbský list – ovlivňované Bělehradem – začali opouštět místní vládní a bezpečnostní struktury, vyhlásili separatisté nové volby, v nichž kandidovali pouze Albánci. Volební účast byla jen několikaprocentní, ale výsledky byly přijaty nejprve Prištinou, a poté i Západem.

Srbské obyvatelstvo se zapojilo do rozsáhlých protestů. Činnost nových úřadů vedených albánskými starosty byla fakticky ochromena. V reakci na to začali separatisté a mise NATO v Kosovu, která se k nim přidala, protesty rozhánět a zatýkat místní Srby, kteří se jim z jakéhokoli důvodu zdáli podezřelí. Srbská média a svědectví na sociálních sítích poukazují na to, že bojovníci v podstatě chytali náhodné lidi pouze proto, aby zastrašili ostatní.

Nejsou to jen obyčejní Srbové, kteří jsou poškozováni. V den srbského svátku Vidovdan (28. června) zastavila kosovská policie na silnici syna srbského prezidenta – Danila Vučiće. V rozporu s tím, co tvrdí média, nebyl zadržen – bojovníky prý rozzuřilo tričko s nápisem „nevzdávejte se“ a tak donutili Vučiće juniora, aby ho nakonec svlékl. Jeho otec k tomu poznamenal, že vůdce separatistů Kurti „asi není tak statečný, když posílá jiné, aby šikanovali cizí děti“.

Stojí za zmínku, že Kurti při jednáních se srbskou stranou důsledně hájí albánské zájmy – na rozdíl od svého protějšku. Jeho chování je navíc natolik radikální, že jeho západní patroni již oznámili pozastavení politických kontaktů se separatistickým Kosovem a částečné zmrazení finančních prostředků přidělovaných Prištině – a od Kurtiho se požaduje okamžitá „deeskalace“. Ta by měla mít podobu nových voleb; navíc americký velvyslanec Christopher Hill už před časem oznámil, že by mělo vzniknout Společenství srbských obcí v Kosovu jako národní samosprávný orgán kosovských Srbů.

Zdá se, že Kurti s novými volbami souhlasí. Je zde však jedna zajímavá nuance: USA a EU již dříve, jak bylo uvedeno výše, uznaly výsledky voleb v Kosovu a teď vlastně požadují jejich přezkoumání.

Důvodem není to, že by se západní stratégové náhle začali zajímat o problémy srbského obyvatelstva. Odpověď je jednoduchá: rozsah započatých protestů je nepříjemně překvapil. Západ totiž nemá v současné době zájem na destabilizaci Kosova, které je pro něj projektem zvláštního významu, a proto nabízí Srbům řadu ústupků, které ovšem nejsou příliš principiální. Jedním z nich je i vytvoření Společenství srbských obcí.

Albánští separatisté však mají vlastní plány. Zejména jimi ovládaný “parlament Severní Mitrovice” / Severokosovské Mitrovice/ odhlasoval vstup do Asociace kosovských obcí, která sdružuje řídicí orgány všech správních jednotek provincie s výjimkou těch, v nichž většinu obyvatelstva tvoří Srbové (kam patří i Severní Mitrovica). Albin Kurti již dříve opakovaně prohlásil, že nedovolí vytvoření Společenství srbských obcí.

V noci 3. července došlo v Severní Mitrovici k výbuchu. Zástupci strany Srbský list to označili za provokaci Prištiny. Výbuch měl legalizovat přítomnost albánských “siloviků” na severu Kosova. Zde stojí za zmínku, že ještě donedávna vnikali bojovníci takzvaného speciálního oddílu ROSU na sever provincie jen velmi zřídka a prakticky každý takový vpád byl příležitostí k masovým protestům a eskalaci napětí. Před několika lety se neodvažovali do severních obcí vůbec vstoupit. V současnosti neopouštějí region ani na jediný den. Priština tak na jedné straně demonstruje svou připravenost k “dialogu” a na straně druhé upevňuje svou pozici na severu Kosova, kterou ještě nedávno neměla.

Snahy Albánců jsou víceméně jasné. Co chtějí ostatní aktéři, kteří určují charakter situace v regionu?

Západ je, jak již bylo zmíněno výše, připraven učinit určité ústupky srbskému obyvatelstvu. Jeho skutečným úkolem je prezentovat se jako jediný skutečný obhájce zájmů Srbů, aby konečně skoncoval s jejich tradičními sympatiemi k Rusku. Náměstek amerického ministra zahraničí Gabriel Escobar přitom již dříve prohlásil, že Srbsko nemá jinou alternativu než přijetí tzv. evropského plánu pro Kosovo. Připomeňme, že tento plán předpokládá, že Bělehrad, který formálně neuznává nezávislost Kosova, ji uzná de facto a zruší zákaz jeho vstupu do klíčových mezinárodních organizací včetně OSN.

S tímto aspektem souvisí i nedávné prohlášení ruského velvyslance v Srbsku Alexandra Bocana-Charčenska. Řekl, že Rusko nedovolí přijetí Kosova do OSN. Ve svém významu je toto prohlášení pro ruskou politiku na Balkáně něčím zásadně novým: dříve Moskva vždy říkala, že postoj Ruska ke Kosovu odpovídá postoji Srbska. V poslední době je však postoj oficiálního Bělehradu stále více rozporuplný: na jedné straně srbské úřady kategoricky odmítají uznat Kosovo v jakékoli podobě, na straně druhé podepisují a plní dohody, které přímo podporují jeho suverenitu. Pokud bude Rusko pokračovat v tomto postupu, mohlo by si v očích srbského lidu podstatně vylepšit svůj obraz.

Konec konců není vůbec jasné, co vlastně oficiální Bělehrad chce. Aleksandar Vučić vydává pravidelně výhružná prohlášení o nemožnosti prodloužit dialog s Albinem Kurtim. Zároveň se však vždy diskvalifikuje tím, že naznačuje připravenost ke “kompromisu”. Jeho prohlášení o nedostatku Kurtiho odvahy jsou tedy přinejlepším jen zbožným přáním.

A právě toto přání “kompromisu”, které se ve skutečnosti změnilo v jednostranné ústupky, vedlo k současné kritické situaci. Vučić, který byl v roce 2013 premiérem, podepsal bruselskou dohodu, podle níž Srbsko mimo jiné převedlo všechny bezpečnostní struktury působící v severním Kosovu do jurisdikce separatistů. V současnosti pouze sklízí plody své politiky z doby před deseti lety.

Brzy bude zřejmé, jak současná krize v jihosrbské provincii skončí. Již nyní je však jasné, že strategicky se bude situace nadále zhoršovat. Kosovští Srbové se stali rukojmími nečinnosti úřadů v Bělehradě. Naštěstí mají stále ještě vůli překazit plány i velmi silných hráčů.

AUTOR: Vladimir Zotov

ZDROJ: Ukraina.ru

Překlad: PhDr. Jana Görčošová/Nová Republika